

**INFORMACE O PROCESU POSKYTOVÁNÍ DOTACÍ
NESTÁTNÍM NEZISKOVÝM ORGANIZACÍM ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU**

1. Proces poskytování dotací v roce 2009 s přihlédnutím na dodržování platných Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy

a) V současné době se poskytování dotací na projekty nestátních neziskových organizací (dále jen „NNO“), ale i dalších právnických osob ústředními orgány státní správy řídí následujícími předpisy:

- zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla republiky), ve znění pozdějších předpisů,
- zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákonem č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů,
- zákonem č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoj,
- vyhláškou č. 52/2008 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy nebo Národním fondem,
- nařízeními vlády ke státní dotační politice v určitých oblastech vůči nestátním neziskovým organizacím.

b) Z hlediska právní síly a míry o obecnosti posledním v tomto výčtu jsou **Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky NNO ústředními orgány státní správy** (dále jen „Zásady“). Jejich poslední novelu vláda schválila svým usnesením č. 1333 dne 3. listopadu 2008.

Zásady jsou v péči Rady vlády pro NNO (dále jen „RVNNO“) a jejich úkolem není stanovit věcné zaměření poskytovaných dotací (to stanoví vláda přijetím Hlavních oblastí státní dotační politiky vůči NNO pro příslušný rok a navazující dotační programy resortů.), ani ovlivnit jejich objem. Úkolem Zásad je sjednotit v přiměřené míře obecnosti postupy ústředních orgánů státní správy při poskytování dotací NNO, ale i dalším soukromým subjektům, které poskytují veřejně prospěšné služby a aktivity, ve prospěch efektivního a transparentního využívání státních finančních prostředků. Zásady jsou proto vždy kompromisem mezi subjekty, které poskytují veřejně prospěšné služby a aktivity, a specifickými možnostmi a požadavky dotujících resortů.

Výše zmíněná novela Zásad vlády z roku 2008 upravila některé aspekty dotačního procesu, ale závazný harmonogram zahájení, průběhu a ukončení dotačního řízení se prosadit nepodařilo. Konzervován tak zůstal nevhodný harmonogram poskytování dotací – pozdní vyhlášení výběrových řízení, způsob jejich zdlouhavého vyhodnocování, opožděné vyhlášení výsledků (často až v druhém čtvrtletí roku, kdy má být dotace použita) a faktické poskytování peněz například až před koncem prvního pololetí.

Ale ani v této střídmé podobě nebývají Zásady některými ministerstvy zcela dodržovány. Sekretariát RVNNO během října 2009 požádal dotující rezorty o informaci o jejich dodržování. Byly položeny tři otázky: zda rezort podle vlastní úvahy Zásady dodržuje, zda byl dodržen nejzazší doporučený termín pro vyhlášení dotačních programů (30. září předcházejícího roku) a zda bude zveřejněn do konce roku seznam žádostí, které byly vyřazeny z dotačního procesu s ohledem na formální nedostatky. Následující tabulka obsahuje odpovědi příslušných ministerstev, pokud byly v termínu doručeny jejich odpovědi:

Rezort	Vlastní vyjádření, zda je obecně postupováno podle Zásad	Byly dotační programy vyhlášeny do 30. září 2009?	Bude zveřejněn seznam žádostí, které neprošly formální kontrolou do konce roku 2009?
Ministerstvo dopravy	Neprovádí výběrové řízení.	Vyhlášení dotačního programu v červnu 2009.	Není nutné zveřejňovat, NNO je vyzvána, aby doplnila žádosti po formální stránce. Dotace NNO poskytuje jen Odbor civilního letectví. Jde o NNO, která jsou způsobilá dle zákona o civilním letectví – jde o dvě NNO a dlouhodobou spolupráci
Ministerstvo kultury	Postupuje podle Zásad.	Dotační programy jsou většinou vyhlášeny do 30. září 2009.	U žádostí, které mají uzávěrku do konce roku, budou neúspěšní žadatelé zveřejněni; u ostatních programů (které mají termín uzávěrky později) zveřejnit nelze.
Ministerstvo pro místní rozvoj	Postupuje podle Zásad.	Termíny vyhlášení dotačních řízení neuvedeny. Příjem	Ano.

Rezort	Vlastní vyjádření, zda je obecně postupováno podle Zásad	Byly dotační programy vyhlášeny do 30. září 2009?	Bude zveřejněn seznam žádostí, které neprošly formální kontrolou do konce roku 2009?
		žádostí o dotaci však do 15. listopadu 2009.	
Ministerstvo obrany	Postupuje podle Zásad.	Vyhlášení v termínu do 30. září 2009.	Ano.
Ministerstvo průmyslu a obchodu	Postupuje podle Zásad.	Vyhlášení dne 22. září 2009.	Ano.
Ministerstvo práce a sociálních věcí	Podklady nebyly dodány.		
Ministerstvo spravedlnosti	Postupuje podle Zásad.	Odchyly v termínu vyhlášení (program protidrogové politiky ve vězeňství – vyhlášení 30. října 2009, program protidrogové politiky v probační a mediační službě – zatím nebyl stanoven). Resort uvádí jako důvod neznámý objem finančních prostředků na rok 2010.	Resort uvádí, že ano. Není-li ovšem program ještě nyní vyhlášen, zveřejnit neúspěšné žádosti nelze.
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Postupují podle Zásad	Vyhlášení do 30.9.2009 s výjimkami: Program na podporu činností občanských sdružení v oblasti předškolního, základního, středního a základního uměleckého školství, Program na podporu činnosti NNO v oblasti enviromentálního vzdělávání a osvěty, Program na podporu romské integrace, Program vzdělávání	Resort uvádí, že informace zveřejní podle svých vlastních zásad programů, nikoliv podle platných vládních Zásad.

Rezort	Vlastní vyjádření, zda je obecně postupováno podle Zásad	Byly dotační programy vyhlášeny do 30. září 2009?	Bude zveřejněn seznam žádostí, které neprošly formální kontrolou do konce roku 2009?
		v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy	
Ministerstvo vnitra	Postupuje podle Zásad. Resort se domnívá, že v případě dotací poskytovaných odborem azylové a migrační politiky (integrace cizinců, azylantů, zahraniční rozvojové spolupráce a program Solidarita a řízení migračních toků) nemusí být postupováno podle Zásad, neboť se jedná o dotace poskytované obcím a fyzickým osobám.	Vyhlášení do 30. září 2009.	Ano. Resort uvádí, že sekce sociálního a zdravotního zabezpečení a odborné přípravy, odbor efektivní veřejné správy a generální ředitelství HZS ČR informuje žadatele individuálně, pochválení státního rozpočtu na příslušný rok.
Ministerstvo zahraničních věcí	Postupuje podle Zásad.	Většina programů vyhlášena do 30. září 2009. Programy na humanitární pomoc nelze vyhlášovat s předstihem.	Ano.
Ministerstvo zemědělství	Postupuje podle Zásad.	Žádosti se podávají k 30. září 2009	Podklady nedodány
Ministerstvo zdravotnictví	Postupuje podle Zásad.	Vyhlášení do 30. září 2009. Pouze jeden program vyhlášen v říjnu z důvodu převodu agendy na jiný odbor.	Ano.
Ministerstvo životního prostředí	Postupuje podle Zásad.	Všeobecný dotační program vyhlášen 3. srpna 2009 (do 5. října 2009). Speciální koordinační program vyhlášen 20. října	Ano.

Rezort	Vlastní vyjádření, zda je obecně postupováno podle Zásad	Byly dotační programy vyhlášeny do 30. září 2009?	Bude zveřejněn seznam žádostí, které neprošly formální kontrolou do konce roku 2009?
		2009 (do 7. ledna 2010)) – z důvodu vyladování podmínek programu a reorganizační změny v sekci.	

Jak je z výše uvedeného patrné, pro některé resorty je obtížné vyhlásit dotační programy nejpozději do konce září roku, který předchází roku, kdy má být dotace poskytnuta. Ovšem pokud jsou dotační programy vyhlášeny později, je ohrožen termín zveřejnění seznamu žádostí, které neuspěly po formální stránce, do konce předcházejícího roku – toto ustanovení Zásad je minimalistickým požadavkem, umožňujícím žadatelům alespoň částečně plánovat pro nastávající rok a má být naplněno na konci roku 2009 poprvé.

2. Přetrvávající nedostatky v harmonogramu poskytování státních dotací a návrh jejich řešení v nově předkládaných Zásadách

◆ Nevhodný harmonogram poskytování dotací

Současný stav:

Informace o poskytnutí dotace bývá zveřejněna až v průběhu roku, ve kterém nebo na který je poskytována – příjemci tak realizují projekt v nejistotě finančního krytí někdy hluboko do rozpočtového roku. Fakticky bývají dotace uvolňovány na celoroční projekty nejdříve na konci prvního čtvrtletí, resp. počátku druhého čtvrtletí, ale velmi často až v květnu či červnu rozpočtového roku, kdy má být realizován podpořený projekt. Není zcela výjimkou, že dotace je uvolněna až v posledním čtvrtletí rozpočtového roku – lze pak vůbec předpokládat, že dotace bude užita efektivně? První čtvrtletí každého rozpočtového roku není navíc zpravidla kryté dotacemi z žádného veřejného rozpočtu (ani kraje či obce nemají vhodný harmonogram poskytování dotací, spíše naopak), a to je pro subjekty, poskytující veřejné služby či aktivity veliký problém, protože nemají na předfinancování projektu prostředky – navíc většinou neznají ani pravděpodobnost úspěchu při získání dotací z veřejných rozpočtů. Pokud by ovšem nerealizovaly svůj projekt od počátku roku, dostaly by se do rozporu se svoji vlastní žádostí o dotaci.

Nejdůležitější části návrhu nových Zásad:

Část druhá, odst. 4 stanoví termín uzávěrky žádostí prvního (základního) kola dotačních řízení, a to do obvykle 30. září roku, který předchází roku, kdy má být dotace poskytnuta. Má se zato, že toto základní kolo se bude minimálně týkat dotací na celoroční činnost nebo na projekty, realizované během větší části rozpočtového roku. Ostatní dotační kola jsou chápána jako doplňková či týkající se jednorázových časově ohraničených akcí.

Část druhá, odst. 5 stanoví povinnost resortů zveřejnit do konce kalendářního roku seznam či pořadí projektů, které prošly dotačním řízením s úspěchem – půjde o předběžný seznam (půjde zejména o výsledky práce výběrových komisí). Resorty současně upozorní žadatele, že jde o seznam předběžný, nikoliv bezpodmínečně platný. Konečně, přiznání dotace se stává skutečně závazným až okamžikem, kdy rozhodnutí o dotaci nabude právní moci.

Část druhá, odst. 8 stanoví, že do 31. března bude uvolněna dotace, a to jednorázově, pokud je to možné. Pokud nikoliv, bude v tomto termínu poskytnuta první splátka dotace, a to ve výši minimálně poloviny přiznané dotace. Druhá zbylá splátka pak bude poskytnuta do konce září rozpočtového roku. Výjimku tvoří dotace, jejichž výše je více než 10 mil. Kč. – tam zůstává na poskytovajícím resortu, aby stanovil odlišný splátkový kalendář, který umožní důkladnější kontrolu.

Termíny dotačního procesu se tak oproti stavu současnému urychlí až o tři měsíce, mnohdy více. Pro resorty to bude sice znamenat nové nastavení harmonogramu dotačních řízení, ale nikoliv jejich urychlení – jen posunutí jejich jednotlivých fází do roku, který přechází roku, kdy budou dotace poskytnuty.

◆ Rozdělení dotace na příliš malé a relativně časté splátky

Současný stav:

Dotace na celoroční projekt je některými resorty uvolňována v příliš malých splátkách – většinou čtyřikrát ročně – poskytovatelé v rozhodnutí o dotaci tento splátkový kalendář stanoví i s ustanovením, že dojde-li k špatnému vývoji státního rozpočtu, může být podle rozpočtových pravidel dotace odňata. Jednotlivé splátky dotace se poměrně často opožďují, nebývají tedy vypláceny na počátku příslušných čtvrtletí. Projekt tak bývá v určitých obdobích podfinancován. Pro toto opatření bývají obvykle uváděny důvody zvýšené kontroly příjemce, či vývoj státního rozpočtu, ale ani jeden z uváděných důvodů neobstojí. Kontrolu příjemce je možné efektivně zajistit i při dvou splátkách dotace, naopak poskytovatel dotace nebude zatížen administrativou, nutnou pro poskytování více splátek. Objem finančních prostředků, určených na dotace, tvoří v rozpočtových kapitolách resortů menší, často okrajovou položku, kterou vývoj státního rozpočtu nemusí, a také nemá v každém čtvrtletí roku zasáhnout.

Návrh nových Zásad:

Část druhá, odst. 8 stanoví, že dotace na celoroční projekt bude uvolněna jednorázově nebo ve dvou splátkách, a to v termínech nejpozději do 31. března na první pololetí a do konce září na pololetí druhé (s výjimkou dotací nad 10 mil. Kč), samozřejmě za předpokladu, že

příjemce splní podmínky, stanovené dotujícím resortem. Příjemce tak získá jistotu v termínu poskytnutí části dotace a navíc může plánovat své cash flow na delší časové období.

3. Závěr

Smyslem předkládaného návrhu je zlepšit informovanost žadatelů a příjemců dotací o jejich přiznání i poskytnutí. Protože v následujících letech může dojít k velkým výkyvům možností státního rozpočtu, je potřebné tyto kroky udělat proto, aby subjekty, poskytující veřejně prospěšné aktivity a služby (včetně NNO), mohly lépe plánovat své zdrojové rozpočty na podpořené projekty, eventuelně své projekty přizpůsobit aktuální finanční situaci a v neposlední řadě pokusit se včas pokrýt eventuelní snížení státních dotací jinými zdroji.

Ostatní ustanovení Zásad zůstávají převážně v platnosti. Pokud se ojedinele na některých místech mění, pak pouze z důvodů potvrzení současné praxe (část druhá, odst. 21 nebo část druhá, odst. 22) o vyjasnění nebo zpřesnění příslušného ustanovení, případně se vypouští některá zastaralá nebo formální ustanovení (část jedna, odst. 9), která nemají na dikci Zásad podstatný vliv.